

Сорокін О.С.

студент;

Тур О.Т.

кандидат юридичних наук, доцент,

Юридичний факультет

Львівського національного університету імені Івана Франка

ОЗНАКИ ПРОМИСЛОВОГО ЗРАЗКА

Сучасне цивільне законодавство визначає промисловий зразок, як результат інтелектуальної, творчої діяльності людини в галузі художнього конструювання. На нашу думку, це визначення потребує уточнення, оскільки широкі законодавчі положення не дозволяють належним чином встановити ознаки промислового зразка.

Мета: встановити основні ознаки промислового зразка за законодавством України

Для того, щоб могли правильно порівняти промисловий зразок з іншими правовими явищами, необхідно встановити його основні ознаки. Як вже згадувалося, ЗУ «Про охорону прав на промислові зразки» [1] виділяє такі особливості: результат *інтелектуальної та творчої діяльності в галузі художнього конструювання*.

Як зазначає Васковська Т.А., у загальноприйнятому розумінні промисловий зразок – це результат творчої діяльності, спрямований на досягнення декоративності зовнішнього вигляду предметів масового виробництва, що з урахуванням наявних обмежень на ціни задовольняє потреби потенційних споживачів як щодо зорової привабливості предмета, так і здатності ефективно виконувати призначену йому функцію. Це певні концепції, рішення, форми орнаменту [3, с. 144–152]. Як приклад об'єкту промислового зразка може слугувати малюнок, розфарбування чи інші якості об'єкту, які мають як творчу, так і ергономічну складову.

Цивільний кодекс уточнює ці положення, додаючи, що промисловим зразком може бути зовнішній вигляд виробу або його частини, що визначається, зокрема, лініями, контурами, кольором, формою, текстурою та/або матеріалом виробу, та/або його оздобленням. Важливо, що ці визначні ознаки є необхідними для встановлення певного зовнішнього вигляду виробу.

Варто зазначити, на практиці поширеним є те, що при створенні певного різновиду виробів застосовуються однакові, обумовлені функціями цього виробу, елементи. У такому випадку навіть найменші відмінності, які впливають як на функціонування виробу, так і на його зовнішній вигляд, повинні розглядатися як такі, що формують нове художньо-конструкторське рішення виробу. Щодо зовнішнього оформлення, то зазвичай, воно вимагає наявності більш суттєвих відмінностей, ніж просте окрашування деталей, оскільки таке розфарбування часто вимагається з метою дотримання безпеки при використанні виробу.

Важливим є те, що дизайнерський елемент повинен відповідати вимогам творчості, а не тільки функціональності. Якщо те чи інше рішення позитивно впливає виключно на характеристики виробу чи певний дизайн просто зумовлений конструктивними необхідностями об'єкту, то такий зовнішній вигляд не можна вважати промисловим зразком [4].

Отже, для промислового зразка є важливим поєднання художніх та технічних якостей виробу, при чому функціональності об'єкту має відповідати наявність достатньої творчої форми.

Стаття 461 Цивільного кодексу України додає такі ознаки охороноздатності, як *новизна* та *індивідуальний характер* виробу [2].

Стаття 6 ЗУ «Про охорону прав на промислові зразки» глибше розкриває поняття новизни: промисловий зразок визнається новим, якщо жоден ідентичний промисловий зразок не доведено до загального відома щодо:

- зареєстрованого промислового зразка – до дати подання заявки до НОІВ або, якщо заявлено пріоритет, до дати її пріоритету;
- незареєстрованого промислового зразка – до дати, на яку промисловий зразок, щодо якого вимагається охорона, вперше був доведений до загального відома.

Важливим є те, щоб проінформований користувач при використанні виробу не зауважив у ньому банальних ознак, притаманних й іншим аналогічним виробам, а також під час використання виробу бачив ті художні рішення, які додав виробник [6].

На практиці, процедуру встановлення новизни виробу можна поділити на такі стадії:

- потрібно виявити найближчий до промислового зразка аналог;

– виявити ті суттєві ознаки, які відрізняють цей промисловий зразок від аналогів;

– встановити чи існують вироби, особливістю яких є визначальні ознаки досліджуваного промислового зразка;

– прийняти рішення щодо оригінальності [5, с. 139–141].

Промисловий зразок визнається таким, що має індивідуальний характер, якщо загальне враження, яке він справляє на інформованого користувача, відрізняється від загального враження, яке справляє на такого користувача будь-який інший промисловий зразок, доведений до загального відома до дати подання заявки до Укрпатенту або, якщо заявлено пріоритет, до дати її пріоритету. Для аспекту індивідуальності важливим є *ступінь свободи автора* у створенні промислового зразка.

Ступінь свободи автора означає певні обмеження можливостей автора щодо розробки дизайну виробу певного призначення, які пов'язані з функціональними особливостями виробу.

Зазвичай мова йде про 2 ситуації:

– обмеження автора через особливість конструкції виробу. У цьому випадку автор може бути обмежений, наприклад, розміром виробу;

– законодавчими вимогами щодо виробу.

Отже, промисловий зразок характеризується інтелектуальною та творчою складовими, а також новизною та достатньою індивідуальністю виробу. Він має втілювати у собі поєднання креативного мислення творця та необхідні функціональні якості об'єкту. Своєю чергою, ці особливі якості мають належним чином виражати ступінь свободи автора та оригінальність його творіння.

Список використаних джерел:

1. Про охорону прав на промислові зразки : Закон України від 15.12.1993 р. // Відомості Верховної Ради України. 1994. № 7.

2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 09.05.2022).

3. Васьковська Т. А. Промислові зразки та технічні вироби. Питання інтелектуальної власності: збірник наукових праць. Випуск 7. / Редкол: О.Д. Святоцький та ін. – Київ : «Лазурит-Поліграф», 2010. 303 с.

4. Розпізнавальні особливості промислового зразка. *Inventa*. URL: <https://www.inventa.ua/ua/blog/689-rozpiznavalni-osoblivosti-promislovogo-zrazka/> (дата звернення: 09.05.2022).

5. Крепосницький С.Ю., Журавська Н.С. Охорона прав на промисловий зразок. Роль молоді у розвитку АПК України : Матеріали Всеукраїнської науковопрактичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених, 19 квітня 2017 р., м. Київ. К., 2017. 214 с.

6. 10 законодавчих новацій в охороні прав на промислові зразки. *UBA*. URL: <https://uba.ua/ukr/news/7859/> (дата звернення: 10.05.2022).